

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 45 a § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 maj 2014 regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av 45 a § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 62/2014 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Virpi Korhonen, undervisnings- och kulturministeriet.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— arbets- och näringsministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att gällande 45 a § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet temporärt ändras så att utbildning kan finansieras genom statsunderstöd för studerande som inte fullgjort den grundläggande utbildningens lärokurs eller helt saknar examen efter grundskolan samt är i åldern 30—50 år det år utbildningen inleds.

Statsunderstöd kan beviljas för grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående examen och som anordnas vid en läroanstalt,

för utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen och som anordnas vid en läroanstalt samt för anordnande av examenstillfällen.

Propositionen hänför sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 31 december 2015. Statsunderstöd kan beviljas för utbildning som inleds efter att lagen trätt i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker

lagförslaget utan ändringar, men med följande kommentarer.

Utskottet välkomnar lagförslagets generella mål. Avsikten är att statsunderstöd kan beviljas

utom dels för kompetensprogrammet för unga vuxna som inleddes 2013, dels också för utbildning för studerande som inte fullgjort den grundläggande utbildningens lärokurs eller helt saknar examen efter grundskolan samt är i åldern 30—50 år det år utbildningen inleds. Målet är att ca 1 500 vuxna som hör till målgruppen ska kunna inleda studier med hjälp av tilläggsresurserna. Statsunderstöd kan beviljas för utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen och även för anordnande av examenstillfällen och för vissa stödtjänster. Avsikten är att de verksamhetsmodeller som utvecklats inom kompetensprogrammet för unga vuxna ska utnyttjas vid beviljandet av statsunderstöd.

Enligt propositionen ska totalt 20 miljoner euro användas för understöd enligt lagändringen åren 2014 och 2015.

Trots detta positiva förslag uttrycker utskottet allmänt taget oro över att de offentliga utgifterna för utbildningen på andra stadiet under utbildningsstyrelsen minskas med 260 miljoner euro som ett led i det strukturpolitiska programmet. Nedskärningarna träder huvudsakligen i kraft 2017.

Det är också synnerligen oroväckande att nedskärningarna i relation till verksamhetens omfattning är mycket betydande i fråga om frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning. Finansieringen för yrkesinriktad vuxenutbildning minskar från 2014 till 2017 med sammanlagt 58,1 miljoner euro (21 %). Jämfört med 2012 års nivå är minskningen 34 procent. Finansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning minskar från 2014 till 2017 med 31 procent (38 % från 2012). Finansieringen för läroavtalsutbildning minskar från 2014 till 2017 med 12 procent (27 % från 2012). Ändå är det positivt att mer anslag samtidigt har allokerats för läroavtalsutbildning för unga i anslutning till ungdomsgarantin.

Utskottet noterar att 25 år fyllda arbetssökande har kunnat bedriva frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån sedan 2010. Det positiva är att frivilliga studier bland arbetslösa har ökat starkt under de fyra första åren. Arbets- och

näringsministeriet meddelar att i slutet av januari 2014 deltog 26 300 personer i frivilliga studier med stöd av arbetslöshetsförmån. Det är fler än de som deltar i arbetskraftspolitisk utbildning. Enligt en utvärderingsstudie om utbildningsformens funktion och genomslagskraft fungerar modellen väl i sin nuvarande form. Utbildning inriktas på önskat sätt till att den vuxna befolkningen kan uppdatera sin utbildning eller få en ny yrkeskompetens. De studerande ansåg att frivillig utbildning är ett gott alternativ och upplever att det tillför flexibilitet i valet av studier. Det är betydelsefullt att 84 procent av dem som slutfört sina studier hade nått den utbildningsnivå de eftersträvat, och sex månader efter att studierna avslutats var 61 procent sysselsatta (mot 34 procent innan). Andelen arbetslösa sjönk från 49 till 22 procent efter studierna.

Andelen 50 år fyllda bland dem som bedrev frivilliga studier med stöd av arbetslöshetsförmån var 10 procent (ca 2 000 personer) 2013. I slutet av september 2013 fick arbets- och näringsbyråerna in sammanlagt 35 181 arbetslösa arbetssökande i åldern 30—49 år och 42 554 över 50 år som saknar yrkesinriktad grundutbildning. Att stora utgiftsminskningar drabbar yrkesutbildningen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområdet leder till att möjligheterna till utbildning minskar också för 50 år fyllda. Därför ökar trycket i fråga om arbetskraftspolitisk utbildning där anslagen minskar också för de kommande åren.

Utskottet hänvisar ytterligare till sina ställningstaganden om rambeslutet för statsfinanserna (KuUU 4/2014 rd). Vidare vill utskottet anmärka att regeringen har uppställt som mål att Finland ska vara världens kunnigaste folk senast 2020. För att vi ska nå dit måste besluten om utbildning fattas med omsorg och eftertanke.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 3 juni 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml (delvis)
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Ritva Elomaa /saf
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Jukka Gustafsson /sd
Leena Harkimo /saml

Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf
Sanna Lauslahti /saml
Mika Niikko /saf
Tuomo Puumala /cent
ers. Timo Heinonen /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.